CHERNIVTSI
LAW SCHOOL

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
юридичний факультет
Кафедра теорії права та прав людини

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан юридичного факультету
проф. Віталій ГОРДЄЄВ
"28" серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
НОВІТНІ ПРАВА ЛЮДИНИ

вибіркова

Освітня програма Право
Спеціальність D 8 Право
Галузь знань D Бізнес, адміністрування та право
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
юридичний факультет
Мова навчання українська

Чернівці 2026 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Новітні права людини», складена відповідно до вимог Освітньої програми «Право» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю D 8 Право галузі знань D Бізнес, адміністрування та право.

Розробник:
Бунчук Оксана Борисівна, доцент кафедри теорії права та прав людини, кандидат юридичних наук.

Викладач, що забезпечує читання даної навчальної дисципліни:
Бунчук Оксана Борисівна, доцент кафедри теорії права та прав людини, кандидат юридичних наук.

Затверджено на засіданні кафедри теорії права та прав людини

Протокол № 1 від «28» серпня 2026 року

Завідувач кафедри теорії права та прав людини _____ **д.ю.н., проф. Наталія ГУРАЛЕНКО**

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол № 1 від «28» серпня 2026 року

Голова науково-методичної комісії _____ **PhD, ас. Лаура БЗОВА**

Мета навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти розуміння витоків та еволюції ідеї новітніх прав людини, вивчення поняття та природи новітніх прав людини, категорійно-понятійного апарату; вироблення у студентів практичних навичок у предметній сфері новітніх прав людини, вміння аналізувати правову дійсність, розпізнати наявності чи відсутності порушень новітніх прав людини з можливістю використання процедур їх захисту.

Для усвідомлення та розуміння, а найголовніше, для користування сучасними правами людини, потрібно дослідити та вивчити становлення, розвиток та нормативне закріплення прав людини четвертого покоління. Наукові досягнення у сфері медицини, техніки, комп´ютерних технологій, в яких реалізувалися потенціал і бажання людини на початку XXI ст.. Розширення можливостей людини, які надають їй альтернативу у виборі поведінки. Започаткування нового покоління прав людини, як логічний процес постійного розвитку суб´єктивних прав особи. Новітні права людини – зміна статі, трансплантація органів, клонування, використання віртуальної реальності, одностатеві шлюби, штучне запліднення, евтаназія, вільна від дитини сім'я, незалежність від державного втручання життя за релігійними, моральними поглядами, доступ до Інтернету. Особливості новітніх прав людини: незалежність і альтернативність особи у виборі правомірної поведінки, яка базується на автономії людини, у межах єдиного правового поля, норм моралі та релігії. Саме на набуття основ таких знань і направлений курс «Новітні права людини».

Навчальна дисципліна **«**Новітні права людини**»** займає належне місце в структурі професійної підготовки майбутніх фахівців. Вона формує науковий світогляд студентів-правників, розуміння студентами сутності новітніх прав як результату розвитку мікробіології, медицини, генетики, медіа-засобів.

Мета дисципліни «Новітні права людини»: сприяє підвищенню рівня культури прав людини у студентів-правників, формує у студентів уміння самостійно аналізувати та критично оцінювати юридичну практику з позицій застосування положень концепції новітніх прав людини.

Пререквізити. Для підвищення ефективності засвоєння курсу «Новітні права людини» здобувач вищої освіти має вивчити такі дисципліни, як «Права людини»; «Теорія права»; «Історія європейського права»; «Конституційне право».

Результати навчання. Після вивчення навчальної дисципліни «Новітні права людини» студент володітиме наступними компетенціями, що закріплені в Освітній програмі підготовки здобувачів першого рівня вищої освіти за спеціальністю D 8 Право:

1. Загальні компетентності:

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми;

ЗК 18. Здатність до міжособистісної взаємодії;

ЗК 21. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і обов’язків.

2. Спеціальні компетентності:

СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи;

СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини;

СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право;

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції;

СК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

3. Програмні результати навчання:

ПРН 2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини;

ПРН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.

ПРН 11. Мати базові навички риторики.

ПРН 15. Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних;

ПРН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

ПРН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

ПРН 24. Демонструвати критичне творче осмислення правових норм, законів, правових явищ з погляду їх гуманістичного, демократичного і морального змісту.

ПРН 25. Демонструвати необхідні знання та розуміння права як засобу задоволення науково обґрунтованих, соціально справедливих загальнолюдських потреб та інтересів громадян, їх об’єднань та діяти відповідно до цього.

Визначений робочою програмою перелік компетентностей, що закріплені в Освітній програмі підготовки здобувачів першого рівня вищої освіти за спеціальністю D 8 Право, їх логічна послідовність здатні забезпечити здобуття студентами теоретичних знань, умінь, навичок, достатніх для вирішення комплексних проблем у сфері професійної діяльності. Їх зміст також вказує на здатність забезпечити належну підготовку висококваліфікованих, конкурентоспроможних, інтегрованих у європейський і світовий освітньо-науковий простір фахівців у галузі права, спроможних вирішувати комплексні проблеми у сфері

професійної діяльності, виробляти нові теоретичні та прикладні ідеї, приймати відповідні організаційні та управлінські рішення.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальна інформація

Форма навчання	Рік зпідготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	Практичні	семінарські	Лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2-й	2	3,0	90	14	14			60		Залік
Заочна	2-й	2	3,0	90	4	4			82		Залік

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	**МОДУЛЬ 1. СТАНОВЛЕННЯ, ЮРИДИЗАЦІЯ ТА ЗМІСТ НОВІТНІХ ПРАВ ЛЮДИНИ**											
Тема 1. Становлення та особливості новітніх прав людини.	7	1	1			5	11	1				10
Тема 2. Юридизація новітніх прав людини.	6	1	1			4	6		1			5
Тема 3. Правові межі новітніх прав людини.	6	1	1			4	5					5
Тема 4. Право на евтаназію.	6	1	1			4	11	1				10

Тема 5. Право на трансплантацію органів.	6	1	1			4	11	1				10
Тема 6. Право на клонування.	6	1	1			4	5					5
Тема 7. Право на штучне запліднення.	7	1	1			5	6		1			5
Разом за ЗМ 1	44	**7**	**7**			**30**	**55**	**3**	**2**			**50**
	МОДУЛЬ 2. ЗАХИСТ НОВІТНІХ ПРАВ ЛЮДИНИ											
Тема 8. Право на зміну статі.	7	1	1			5	5					5
Тема 9. Право на одностате-ві шлюби.	6	1	1			4	5					5
Тема 10. Право на вільну в ід дитини сім'ю.	6	1	1			4	6		1			5
Тема 11. Право на незалежне від державного втручання життя за релігійними, моральними поглядами.	5		1		1	3	5					5
Тема 12. Право на використання віртуальної реальності.	5	1	1			3	1					1
Тема 13. Право на доступ до Інтернету.	5	1	1			3	2		1			1
Тема 14. Механізми захисту	6	1	1			4	5					5

новітніх прав людини.												
Тема 15. Практика ЄСПЛ та новітні права людини.	6	1			1	4	6	1				5
Разом за ЗМ2	46	**7**	**7**		**2**	**30**	**35**	**1**	**2**			**32**
Усього годин	**90**	**14**	**14**		**2**	**60**	**90**	**4**	**4**			**82**

Тематика лекційних занять з переліком питань

Тема 1.	**Становлення та особливості новітніх прав людини.** Причини появи прав людини 4 покоління. Перелік новітніх прав людини. Особливості новітніх прав людини. Новітні права людини в ракурсі моралі. Новітні права людини і релігія.
Тема 2.	**Юридизація новітніх прав людини.** Міжнародні стандарти в сфері новітніх прав людини. Генезис новітніх прав людини за змістом правових актів. Новітні права людини та юридична практика. Питання юридизації новітніх прав людини в Україні.
Тема 3.	**Правові межі новітніх прав людини.** Зміст новітніх прав людини. Обсяг новітніх прав людини. Основні принципи новітніх прав людини. Правомірне обмеження державою новітніх прав людини. Підстави обмеження прав. Критерії і принципи обмеження новітніх прав людини.
Тема 4.	**Право на евтаназію.** Загальна характеристика евтаназії. Поняття, ознаки та умови евтаназії. Форми евтаназії. Морально-етичні та релігійні аспекти евтаназії. 5. Правове регулювання евтаназії вміжнародному законодавстві. Евтаназія у кримінальному законодавстві України.
Тема 5.	**Право на трансплантацію органів.** Поняття та особливості змісту права на трансплантацію органів. Особливості нормативного закріплення права на трансплантацію органів на міжнародному та національному рівнях. Право на на трансплантацію органів в ракурсі моралі. Релігія і право на на трансплантацію органів.
Тема 6.	**Право на клонування.** Поняття та особливості змісту права на клонування. Юридизація права на клонування. Досягнення та переваги права на клонування. Негативні та небезпечні аспекти права на клонування.
Тема 7.	**Право на штучне запліднення.** Поняття та особливості змісту права на штучне запліднення. Юридизація права на штучне запліднення. Особливості морального й релігійного сприйняття права на штучне запліднення.
Тема 8.	**Право на зміну статі.** Поняття та особливості змісту права на зміну статі. Юридизація права на зміну статі. Особливості морального й релігійного сприйняття права на зміну статі.
Тема 9.	**Право на одностатеві шлюби.** Поняття та особливості змісту права на одностатевий шлюб. Особливості менталітету, морального й релігійного сприйняття поняття права на одностатевий шлюб. Неоднозначність позиції держав щодо висвітлення права осіб на одностатеві шлюби. Національне законодавство в ракурсі права на одностатевий шлюб.

Тема 10.	**Право на вільну від дитини сім'ю.** Поняття та особливості змісту права на вільну від дитини сім'ю. Історія виникнення руху «чайлдфрі». Осуд та психологічний тиск на пострадянських просторах послідовників руху «чайлдфрі». Право на вільну від дитини сім'ю в ракурсі моралі та релігії.
Тема 11.	**Право на незалежне від державного втручання життя за релігійними, моральними поглядами.** Поняття та особливості змісту права на незалежне від державного втручання життя за релігійними, моральними поглядами. Міжнародне закріплення права на незалежне від державного втручання життя за релігійними, моральними поглядами. Практика реалізації права на незалежне від державного втручання життя за релігійними, моральними поглядами в Україні.
Тема 12.	**Право на використання віртуальної реальності.** Загальна характеристика «віртуальних прав людини». Порушення свободи вираження поглядів онлайн публічними та приватними суб'єктами. Кіберзлочинність та кібертероризм – новітні виклики правам людини.
Тема 13.	**Право на доступ до Інтернету.** Право на доступ до Інтернету: передумови та етапи становлення. Гарантії права на доступ до Інтернету. Мережа Інтернет як особливий простір здійснення прав людини. Правове регулювання права людини на доступ до Інтернету на міжнародному рівні. Національне законодавство про право на доступ до Інтернету. Проблема цензури у мережі Інтернет. Захист прав дітей в Інтернеті. Захист прав людини в Інтернеті та проблеми юрисдикції.
Тема 14.	**Механізми захисту новітніх прав людини.** Сутність механізму захисту новітніх прав людини. Поняття механізму захисту новітніх прав людини. Структура механізму захисту новітніх прав людини. Дія механізму захисту новітніх прав. Рівні механізму захисту прав людини четвертого покоління. Міжнародний механізм захисту. Національний механізм захисту.
Тема 15.	**Практика ЄСПЛ та новітні права людини.** Тенденції практики Європейського суду з прав людини щодо захисту новітніх прав людини. Специфіка рішень ЄСПЛ щодо новітніх прав людини. Виклики, пов'язані з захистом прав людини четвертого покоління. Прогрес реформ у сфері юстиції. Вплив прецедентної практики ЄСПЛ щодо новітніх прав людини на судову практику України. Прогалини та недоліки національного законодавства і практики захисту новітніх прав людини. Удосконалення в Україні правосуддя та захисту прав людини відповідно до практики ЄСПЛ.

Тематика практичних занять з переліком питань

№	Назва теми (питання/завдання)
Тема 1.	**Становлення та особливості новітніх прав людини.** **Питання:** Причини появи прав людини 4 покоління. Перелік новітніх прав людини. Особливості новітніх прав людини. Новітні права людини в ракурсі моралі. Новітні права людини і релігія. **Завдання:** • Провести дискусію на тему: «Новітні права людини - це забаганка сучасності чи об'єктивна юридична необхідність?». • Зіставити концепції лібералізму та біоетики: обґрунтувати аргументи обох сторін щодо меж розпорядження власним тілом. • Проаналізувати у групах та презентувати доповідь про те, як технологічний розвиток (ШІ, генетика) змінює класичне розуміння правосуб'єктності. • Дослідити позиції сучасних українських правознавців щодо класифікації

	прав «четвертого покоління». • Оцінити ризик «інфляції прав людини»: обґрунтувати, чому надмірне розширення переліку прав може знецінити фундаментальні права.
Тема 2.	**Юридизація новітніх прав людини.** **Питання:** Міжнародні стандарти в сфері новітніх прав людини. Генезис новітніх прав людини за змістом правових актів. Новітні права людини та юридична практика. Питання юридизації новітніх прав людини в Україні. **Завдання:** • Змоделювати засідання Комітету ООН з прав людини, на якому обґрунтувати проект нової конвенції про захист соматичних прав. • Проаналізувати практику Конституційного Суду України та визначити, чи містяться в його рішеннях передумови для визнання новітніх прав. • Зіставити досвід прецедентного права США та кодифікованого права Франції у сфері легалізації новітніх прав людини. • Оцінити роль міжнародних декларацій та хартій (як актів soft law): обґрунтувати механізм їх переростання у звичаєві норми права. • Провести міні-дебати на тему: «Чи потрібно вносити зміни до Розділу II Конституції України з метою закріплення прав четвертого покоління?».
Тема 3.	**Правові межі новітніх прав людини.** **Питання:** Зміст новітніх прав людини. Обсяг новітніх прав людини. Основні принципи новітніх прав людини. Правомірне обмеження державою новітніх прав людини. Підстави обмеження прав. Критерії і принципи обмеження новітніх прав людини. **Завдання:** • Вирішити практичний кейс: Оцінити законність заборони державою проведення наукових експериментів над геномом людини на основі принципу «суспільного блага». • Обґрунтувати правові аргументи у судовому спорі між релігійною громадою (що вимагає обмеження біотехнологій) та пацієнтом (що потребує лікування). • Проаналізувати тест на пропорційність (трискладовий тест) та застосувати його до ситуації обмеження прав особи на цифрове самовираження. • Дослідити межі державного патерналізму: визначити межу, де турбота держави про здоров'я громадян перетворюється на порушення їхньої автономії. • Організувати круглий стіл для обговорення колізії: «Права нинішнього покоління проти прав та безпеки майбутніх поколінь людства».
Тема 4.	**Право на евтаназію.** **Питання:** Загальна характеристика евтаназії. Поняття, ознаки та умови евтаназії. Форми евтаназії. Морально-етичні та релігійні аспекти евтаназії. 5. Правове регулювання евтаназії вміжнародному законодавстві. Евтаназія у кримінальному законодавстві України. **Завдання:** • Провести судові дебати: Розглянути позов родичів невиліковно хворого пацієнта до лікарні з вимогою забезпечити його право на асистоване самогубство. • Проаналізувати та порівняти правові процедури евтаназії в Бельгії та Швейцарії: визначити найбільш захищену від зловживань модель. • Обґрунтувати правову позицію лікаря, який відмовляється здійснювати евтаназію через власні моральні переконання. • Дослідити кримінально-правові ризики: визначити різницю між навмисним вбивством, вбивством з милосердя та допомогою у самогубстві. • Оцінити правові аспекти евтаназії для неповнолітніх на прикладі прецеден-

	тів Нідерландів.
Тема 5.	**Право на трансплантацію органів.** **Питання:** Поняття та особливості змісту права на трансплантацію органів. Особливості нормативного закріплення права на трансплантацію органів на міжнародному та національному рівнях. Право на на трансплантацію органів в ракурсі моралі. Релігія і право на на трансплантацію органів. **Завдання:** • Провести ділову гру: Моделювання засідання Етичного комітету медичного закладу щодо розподілу обмеженої кількості донорських органів між пацієнтами за різними юридичними критеріями. • Проаналізувати та зіставити правові наслідки презумпції згоди (на прикладі Австрії або Іспанії) та презумпції незгоди (на прикладі України). • Обґрунтувати систему цивільно-правової відповідальності медичного закладу за помилкове встановлення смерті мозку донора. • Дослідити міжнародно-правові механізми (Конвенція Ради Європи проти торгівлі людськими органами) та оцінити їхню ефективність в Україні. • Розв'язати юридичну задачу щодо права родичів померлого скасувати його прижиттєву волю на донорство органів.
Тема 6.	**Право на клонування.** **Питання:** Поняття та особливості змісту права на клонування. Юридизація права на клонування. Досягнення та переваги права на клонування. Негативні та небезпечні аспекти права на клонування. **Завдання:** • Організувати дебати на тему: «Терапевтичне клонування: порятунок людства чи порушення права на людську гідність?». • Проаналізувати Закони України та міжнародні акти, що забороняють репродуктивне клонування, та визначити прогалини, які дозволяють обійти ці заборони. • Обґрунтувати правовий статус дитини-клона: розробити модель визначення її батьківства, прав на аліменти та спадкування. • Дослідити питання кримінальної відповідальності науковців за незаконні дослідження у сфері репродуктивного клонування. • Оцінити міжнародно-правові наслідки, якщо одна з країн світу офіційно легалізує репродуктивне клонування людини.
Тема 7.	**Право на штучне запліднення.** **Питання:** Поняття та особливості змісту права на штучне запліднення. Юридизація права на штучне запліднення. Особливості морального й релігійного сприйняття права на штучне запліднення. **Завдання:** • Вирішити практичний кейс: Розподіл прав на кріоконсервовані ембріони між розлученим подружжям, якщо один із них вимагає їх знищення, а інший — використання. • Проаналізувати судову справу, де сурогатна матір після пологів відмовляється віддати дитину біологічним батькам (на основі українського законодавства). • Обґрунтувати правові механізми захисту від «генетичного селекціонування» (вибору статі чи характеристик майбутньої дитини без медичних показань). • Зіставити правові моделі регулювання сурогатного материнства: повна заборона (Німеччина), альтруїстичне (Велика Британія) та комерційне (Україна). • Дослідити права дитини, народженої від трьох батьків (митохондріальний донор), у контексті сімейного права.
Тема 8.	**Право на зміну статі.**

	Питання: Поняття та особливості змісту права на зміну статі. Юридизація права на зміну статі. Особливості морального й релігійного сприйняття права на зміну статі. **Завдання:** • Проаналізувати юридичний кейс щодо відмови органів РАЦС змінити відомості про стать у свідоцтві про народження особи без проведення хірургічної операції. • Обґрунтувати позицію захисту або обвинувачення у справі про дискримінацію трансгендерної особи під час прийому на роботу. • Провести симуляцію судового процесу щодо визначення прав на виховання дитини після того, як один із батьків здійснив трансгендерний перехід. • Дослідити міжнародний досвід (наприклад, Мальти чи Аргентини) щодо права на самовизначення статі на основі лише заяви особи (демедикалізація). • Оцінити правові колізії, які виникають при реалізації трансгендерними людьми виборчого права та права на свободу від дискримінації.
Тема 9.	**Право на одностатеві шлюби.** **Питання:** Поняття та особливості змісту права на одностатевий шлюб. Особливості менталітету, морального й релігійного сприйняття поняття права на одностатевий шлюб. Неоднозначність позиції держав щодо висвітлення права осіб на одностатеві шлюби. Національне законодавство в ракурсі права на одностатевий шлюб. **Завдання:** • Розібрати кейс: Спадкування майна після смерті одного з партнерів в одностайній парі, яка проживала разом 15 років без реєстрації союзу в Україні. • Проаналізувати проект Закону України «Про інститут реєстрованих партнерств» та визначити його ключові переваги й недоліки. • Обґрунтувати юридичні аргументи для захисту прав дитини, яка виховується в одностатевій парі, у разі хвороби чи смерті її біологічного з батьків. • Провести дебати: «Юридичне визнання одностатевих союзів: шлюб чи цивільне партнерство?». • Дослідити колізійні питання міжнародного приватного права: захист прав одностатевого подружжя-іноземців на території України.
Тема 10.	**Право на вільну від дитини сім'ю.** **Питання:** Поняття та особливості змісту права на вільну від дитини сім'ю. Історія виникнення руху «чайлдфрі». Осуд та психологічний тиск на пострадянських просторах послідовників руху «чайлдфрі». Право на вільну від дитини сім'ю в ракурсі моралі та релігії. **Завдання:** • Проаналізувати судові позови щодо дискримінації працівників без дітей (наприклад, коли їм частіше призначають понаднормову роботу чи відпустки взимку). • Обґрунтувати межі свободи договору: чи є правомірним пункт у шлюбному договорі, який зобов'язує одного з подружжя народити дитину під загрозою штрафу. • Дослідити правові аспекти реклами та пропаганди руху «чайлдфрі»: визначити межу між свободою слова та захистом демографічних інтересів держави. • Розв'язати задачу: Відмова лікаря провести операцію з добровільної стерилізації 25-річній жінці без дітей через вимоги чинного законодавства. • Оцінити правову природу репродуктивного тиску у шлюбі як форми психологічного чи домашнього насильства.
Тема 11.	**Право на незалежне від державного втручання життя за релігійними, моральними поглядами.** **Питання:** Поняття та особливості змісту права на незалежне від державного втру-

	чання життя за релігійними, моральними поглядами. Міжнародне закріплення права на незалежне від державного втручання життя за релігійними, моральними поглядами. Практика реалізації права на незалежне від державного втручання життя за релігійними, моральними поглядами в Україні. **Завдання:** • Вирішити практичний кейс: Батьки-вегани відмовляються від традиційного лікування та харчування дитини, що призвело до погіршення її стану. Оцінити межі втручання органів опіки та піклування. • Проаналізувати судову практику щодо відмови громадян від отримання ID-карток або індивідуальних податкових номерів з релігійних мотивів. • Обґрунтувати алгоритм дій військовозобов'язаного, який за релігійними переконаннями не може брати до рук зброю, в умовах воєнного стану. • Організувати дебати: «Свобода віросповідання батьків проти права дитини на освіту та охорону здоров'я». • Дослідити правомірність релігійного цензурування творів мистецтва та вираження поглядів у демократичному суспільстві.
Тема 12.	**Право на використання віртуальної реальності.** **Питання:** Загальна характеристика «віртуальних прав людини». Порушення свободи вираження поглядів онлайн публічними та приватними суб'єктами. Кіберзлочинність та кібертероризм – новітні виклики правам людини. **Завдання:** • Провести симуляцію судового розгляду справи про завдання моральної шкоди через сексуальне домагання до аватара користувача у VR-світі. • Проаналізувати Угоди користувача провідних VR-платформ та визначити, які права людини найчастіше обмежуються цими приватними правилами. • Обґрунтувати правові засади захисту від «нейромаркетингу» та маніпуляцій свідомістю користувачів у віртуальному просторі. • Дослідити питання цивільно-правової відповідальності розробників VR-ігор за виникнення психічних розладів або залежності у користувачів. • Оцінити правомірність використання VR-технологій для проведення слідчих експериментів та відтворення подій злочину в суді.
Тема 13.	**Право на доступ до Інтернету.** **Питання:** Право на доступ до Інтернету: передумови та етапи становлення. Гарантії права на доступ до Інтернету. Мережа Інтернет як особливий простір здійснення прав людини. Правове регулювання права людини на доступ до Інтернету на міжнародному рівні. Національне законодавство про право на доступ до Інтернету. Проблема цензури у мережі Інтернет. Захист прав дітей в Інтернеті. Захист прав людини в Інтернеті та проблеми юрисдикції. **Завдання:** • Провести ділову гру: Засідання Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, щодо законності блокування певних веб-ресурсів без рішення суду. • Проаналізувати судову справу за позовом громадянина до держави через тривалу відсутність Інтернет-зв'язку під час блекаутів або надзвичайних ситуацій. • Обґрунтувати правові критерії реалізації «права на офлайн» для працівників у позаробочий час. • Дослідити та презентувати аналіз судової практики застосування "права бути забутим" проти пошукових систем (на прикладі справи *Google Spain*). • Оцінити правові заходи протидії цензурі в Інтернеті з боку транснаціональних технологічних гігантів.
Тема 14.	**Механізми захисту новітніх прав людини.**

	Питання: Сутність механізму захисту новітніх прав людини. Поняття механізму захисту новітніх прав людини. Структура механізму захисту новітніх прав людини. Дія механізму захисту новітніх прав. Рівні механізму захисту прав людини четвертого покоління. Міжнародний механізм захисту. Національний механізм захисту. **Завдання:** • Розробити у групах проект скарги до Уповноваженого ВРУ з прав людини щодо порушення права на таємницю цифрового життя (наприклад, незаконного збору біометрії). • Проаналізувати успішні кейси стратегічного судочинства українських ГО у сфері захисту екологічних або цифрових прав. • Обґрунтувати доцільність та правовий статус створення «Цифрового суду» або спеціалізованих колегій для розгляду справ у сфері ІТ та біомедицини. • Скласти макет конституційної скарги щодо неконституційності норми закону, яка обмежує соматичні права особи.
Тема 15.	**Практика ЄСПЛ та новітні права людини.** **Питання:** Тенденції практики Європейського суду з прав людини щодо захисту новітніх прав людини. Специфіка рішень ЄСПЛ щодо новітніх прав людини. Виклики, пов'язані з захистом прав людини четвертого покоління. Прогрес реформ у сфері юстиції. Вплив прецедентної практики ЄСПЛ щодо новітніх прав людини на судову практику України. Прогалини та недоліки національного законодавства і практики захисту новітніх прав людини. Удосконалення в Україні правосуддя та захисту прав людини відповідно до практики ЄСПЛ. **Завдання:** • Провести Модельне засідання ЄСПЛ: Розгляд скарги проти України щодо відсутності правової процедури реєстрації цивільних партнерств для одностатевих пар. • Проаналізувати рішення ЄСПЛ у справі *Evans v. the United Kingdom* (щодо долі ембріонів) та виділити правові позиції Суду. • Обґрунтувати використання концепції «європейського консенсусу» ЄСПЛ при розгляді справ про легалізацію новітніх прав. • Дослідити еволюцію поняття «приватне життя» у практиці ЄСПЛ щодо захисту персональних даних в епоху масового стеження (на основі справи *Big Brother Watch v. the UK*). • Оцінити юридичну силу та наслідки пілотних рішень ЄСПЛ для реформування українського законодавства у сфері біоправа.

Самостійна робота студента

№	Назва теми (завдання)	Кількість годин д.ф.н.	Кількість годин з.ф.н.
1	**Становлення та особливості новітніх прав людини** **Завдання:** • Проаналізувати передумови виникнення «четвертого покоління» прав людини та обґрунтувати його відмінність від класичних трьох поколінь. • Дослідити вплив науково-технічного прогресу та біомедицини на розширення каталогу прав людини в XXI столітті. • Оцінити правову природу новітніх прав людини та класифікувати їх за сферами	5	10

	життєдіяльності. • Зіставити концепцію людської гідності в традиційному розумінні та в контексті новітніх соматичних прав. • Сформулювати та обґрунтувати власну позицію щодо того, чи є новітні права загрозою для класичної системи прав людини.		
2	**Юридизація новітніх прав людини** **Завдання:** • Проаналізувати процес закріплення новітніх прав у міжнародно-правових актах та визначити основні труднощі цього процесу. • Обґрунтувати необхідність або передчасність конституціоналізації новітніх прав людини в Україні. • Дослідити способи легалізації новітніх прав через судовий прецедент і доктрину (на прикладі зарубіжних країн). • Оцінити роль м'якого права у процесі юридичного визнання прав четвертого покоління. • Скласти порівняльну таблицю та проаналізувати рівень юридизації новітніх прав у країнах англо-американської та романо-германської правових сімей.	4	5
3	**Правові межі новітніх прав людини** **Завдання:** • Обґрунтувати критерії та правові межі обмеження новітніх прав людини з метою захисту суспільної моралі чи громадського здоров'я. • Проаналізувати конфлікт між правом особи на соматичне самовизначення та державним інтересом (патерналізмом). • Оцінити ризики зловживання новітніми правами людини та запропонувати правові запобіжники проти цього. • Дослідити баланс між свободою наукових досліджень (наприклад, у генетиці) та захистом основоположних прав особи. • Проаналізувати поняття «абсолютних прав» у контексті новітніх прав та обґрунтувати, які з новітніх прав не можуть бути обмежені за жодних обставин.	4	5
4	**Право на евтаназію** **Завдання:** • Проаналізувати чинне законодавство країн, де легалізовано евтаназію чи асистоване самогубство, та визначити умови їх правомірного застосування. • Обґрунтувати співвідношення між конституційним «правом на життя» та потенцій-	4	10

	ним «правом на гідну смерть». • Оцінити правові ризики легалізації пасивної та активної евтаназії для вразливих верств населення. • Дослідити інститут «передбачуваних медичних розпоряджень» та обґрунтувати можливість його впровадження в цивільне законодавство України. • Сформулювати юридичні аргументи «за» і «проти» легалізації недобровільної евтаназії (наприклад, для осіб у термінальній комі).		
5	**Право на трансплантацію органів** **Завдання:** • Проаналізувати Закон України «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині» та оцінити модель презумпції незгоди, що діє в державі. • Обґрунтувати правові заходи протидії «трансплантаційному туризму» та «чорному ринку» органів на міжнародному рівні. • Зіставити юридичний статус живого донора та померлого донора: визначити межі автономії волі особи. • Дослідити правові аспекти ксенотрансплантації (трансплантації органів тварин) та проаналізувати потенційні біоетичні ризики. • Обґрунтувати юридичні критерії встановлення моменту смерті мозку як передумови для законного вилучення органів.	4	10
6	**Право на клонування** **Завдання:** • Проаналізувати Додатковий протокол до Конвенції про права людини та біомедицину щодо заборони клонування людських істот та визначити його юридичну силу. • Обґрунтувати різницю в правовому регулюванні між репродуктивним та терапевтичним клонуванням. • Дослідити юридичний статус клонованого ембріона: визначити, чи є він суб'єктом чи об'єктом права. • Проаналізувати можливі деліктні та спадкові правовідносини, що можуть виникнути у разі появи репродуктивно клонованої людини. • Оцінити ефективність національних та міжнародно-правових санкцій за порушення заборони на клонування людини.	4	5
7	**Право на штучне запліднення** **Завдання:** • Проаналізувати правовий статус сурогатної	5	5

	матері, генетичних батьків та дитини за законодавством України та країн ЄС (на вибір). • Обґрунтувати право дитини, народженої за допомогою допоміжних репродуктивних технологій (ДРТ), на встановлення свого біологічного походження. • Дослідити правові наслідки використання кріоконсервованих репродуктивних клітин у разі смерті одного з лінійних батьків (посмертна репродукція). • Оцінити правомірність репродуктивного донорства на комерційній основі та запропонувати заходи протидії експлуатації жінок. • Проаналізувати правові аспекти репродуктивного вибору самотніх осіб та осіб у незареєстрованих шлюбах.		
8	**Право на зміну статі** **Завдання:** • Проаналізувати Наказ МОЗ України щодо медико-соціальної допомоги особам із гендерною дисфорією та оцінити процедуру юридичного визнання гендеру. • Обґрунтувати обсяг та межі цивільних прав особи в період між початком процедури трансгендерного переходу та отриманням нових документів. • Дослідити правові наслідки зміни статі для осіб, які перебувають у зареєстрованому шлюбі, та визначити долю спільного майна і батьківських прав. • Оцінити правовий статус осіб із небінарною гендерною ідентичністю та обґрунтувати можливість введення «третього гендеру» в документи. • Проаналізувати особливості реалізації прав трансгендерних осіб у пенітенціарній системі та під час військового обліку.	5	5
9	**Право на одностатеві шлюби** **Завдання:** • Проаналізувати інститут реєстрованого цивільного партнерства як альтернативу шлюбу та обґрунтувати доцільність його впровадження в Україні. • Зіставити поняття «право на повагу до приватного і сімейного життя» (ст. 8 ЄКПЛ) та «право на шлюб» (ст. 12 ЄКПЛ) у контексті ЛГБТК+ спільноти. • Дослідити майнові та особисті немайнові права, які втрачають одностатеві пари за відсутності юридичного визнання їхніх союзів.	4	5

	• Проаналізувати транскордонні проблеми визнання одностатевих шлюбів (наприклад, коли шлюб укладено за кордоном, а пара проживає в Україні). • Обґрунтувати правові аспекти спільного усиновлення дітей одностатевими парами: оцінити пріоритет інтересів дитини.		
10	**Право на вільну від дитини сім'ю** **Завдання:** • Проаналізувати концепцію «чайлдфрі» (childfree) крізь призму права особи на свободу від дискримінації за ознакою сімейного стану. • Обґрунтувати правомірність запровадження податкових або соціальних санкцій (наприклад, «податку на бездітність») з погляду міжнародних стандартів прав людини. • Дослідити межі реалізації права на добровільну хірургічну стерилізацію за законодавством України: оцінити вікові та інші обмеження. • Проаналізувати конфлікт інтересів подружжя, коли один із партнерів прагне мати дітей, а інший — ні, у контексті розірвання шлюбу. • Оцінити прояви прихованого тиску («репродуктивного тиску») з боку роботодавців чи держави та запропонувати способи захисту прав особи.	4	5
11	**Право на незалежне від державного втручання життя за релігійними, моральними поглядами** **Завдання:** • Проаналізувати право особи на відмову від медичного втручання (наприклад, переливання крові) з релігійних мотивів та визначити межі втручання держави для порятунку життя дітей. • Обґрунтувати зміст права на альтернативну (невійськову) службу під час дії правового режиму воєнного стану. • Дослідити межі автономії релігійних громад у питаннях внутрішнього устрою та їх узгодженість із загальнодержавним світським правом. • Проаналізувати правові колізії, що виникають при домашньому (дистанційному) навчанні дітей з релігійних чи моральних міркувань батьків. • Оцінити баланс між свободою вираження поглядів (релігійних/моральних) та протидією мові ворожнечі.	3	5
12	**Право на використання віртуальної реальності**	3	1

	Завдання: • Проаналізувати поняття «цифрового аватара» та визначити його цивільно-правовий статус у метавсесвітах. • Обґрунтувати можливість кваліфікації правопорушень (наприклад, віртуального насильства чи крадіжки цифрового майна) у VR-просторі за чинним законодавством України. • Дослідити правові аспекти захисту персональних біометричних даних, які збираються за допомогою VR-гарнітур (трекінг очей, рухів тощо). • Оцінити право інтелектуальної власності на об'єкти, створені користувачами у віртуальній реальності. • Сформулювати пропозиції щодо юрисдикції та визначення належного суду у спорах, що виникають між користувачами VR з різних країн.		
13	**Право на доступ до Інтернету** **Завдання:** • Проаналізувати резолюції ООН щодо права на доступ до Інтернету та обґрунтувати, чому це право відносять до фундаментальних у цифрову епоху. • Оцінити правомірність дій держави щодо повного або часткового блокування Інтернет-мережі (шатдаунів) під час масових заворушень чи надзвичайного стану. • Дослідити проблему «цифрового розриву» та запропонувати правові механізми забезпечення доступу до мережі для мешканців сільської місцевості та малозабезпечених верств. • Проаналізувати зміст концепції «права бути забутим» в мережі Інтернет. • Обґрунтувати межі відповідальності Інтернет-провайдерів за обмеження доступу користувачів до інформаційних ресурсів.	3	1
14	**Механізми захисту новітніх прав людини** **Завдання:** • Проаналізувати ефективність національних судових інститутів у захисті соматичних та цифрових прав людини в Україні. • Обґрунтувати роль Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у сфері захисту персональних даних та новітніх прав. • Дослідити потенціал конституційної скарги як інструменту захисту новітніх прав, не закріплених прямо в Конституції України. • Оцінити діяльність міжнародних неурядо-	4	5

	вих організацій у процесі адвокації та стратегічного судочинства щодо новітніх прав. • Запропонувати модель створення спеціалізованих квазісудових або позасудових органів (наприклад, цифрових омбудсменів) для оперативного захисту прав у мережі.		
15	**Практика ЄСПЛ та новітні права людини** **Завдання:** • Проаналізувати ключові рішення ЄСПЛ щодо права на евтаназію (наприклад, *Pretty v. the UK*, *Lambert v. France*) та виділити позицію Суду щодо меж свободи розсуду держави. • Обґрунтувати еволюцію тлумачення статті 8 ЄКПЛ Судом у справах про зміну статі та трансгендерність (наприклад, *Christine Goodwin v. the UK*). • Дослідити практику ЄСПЛ щодо захисту прав одностатевих пар на сімейне життя (наприклад, *Oliari and Others v. Italy*, *Федотова та інші проти Росії*). • Проаналізувати підходи ЄСПЛ до балансу між свободою слова в Інтернеті та захистом репутації / авторських прав (наприклад, *Delfi AS v. Estonia*). • Оцінити використання ЄСПЛ доктрини «живого інструменту» для захисту новітніх прав, які не були передбачені у 1950 році.	4	5

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

Оцінювання самостійної роботи здобувачів вищої освіти здійснюється в межах поточного контролю на практичних заняттях, де максимальні бали за теми курсу (від 3 до 7 балів за тему) розраховуються за сукупністю усних виступів, відповідей і виконання практичних завдань, а також за допомогою додаткових видів самостійної роботи, як-от складання глосарію основних термінів (до 2 балів) та підготовка творчих робіт/есе (до 2 балів).

Методи навчання

Навчання та викладання дисципліни побудовано на компетентісному і студентоцентричному підходах, принципах академічної свободи і академічної доброчесності. Базується на інтерактивному навчанні практичного спрямування у формах лекцій (лекція-диспут, консультація, дискусія, лекція-презентація), практичних занять (робота з вітчизняними та міжнародними нормативними актами, текстами-першоджерелами, з навчально-методичною науковою літературою, аналізом рішень ЄСПЛ), самостійної та індивідуальної роботи студентів, вирішення кейсів, індивідуального підходу до кожного студента.

Система контролю та оцінювання

Навчання здійснюється шляхом індивідуального та фронтального усного опитування, бліц-опитування, самостійних робіт (есе. рефератів), виконання

практичних (індивідуальних, групових) завдань, розв'язання тестів, кейсів. Роботи в малих групах тощо. 50 % майбутньої підсумкової оцінки з навчальної дисципліни студент набирає методом додавання балів, одержаних ним на кожному практичному занятті. Ще 50 % майбутньої підсумкової оцінки з навчальної дисципліни студент набирає під час заліку.

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль: здійснюється на заняттях шляхом індивідуального та фронтального усного опитування, бліц-опитування; письмових самостійних робіт (есе, рефератів, написання тематичних глосаріїв тощо); ведення термінологічного словника; виконання практичних (індивідуальних та групових) завдань; підготовки та захисту відповідних схем, таблиць, діаграм, графіків; розв'язання кейсів з практичних завдань та задач-казусів; аналізу та обґрунтування (чи заперечення) судових рішень; взаємоконтролю студентів у парах та малих групах; самоконтролю тощо.

Підсумковий контроль: залік.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисциплін «Новітні права людини» на підсумковому контролі:

• **оцінка «відмінно»** – студент повною мірою розкриває питання, винесені для опрацювання, вільно оперує поняттями і науковою термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми і здатний аргументовано її доводити;

• **оцінка «добре»** – загалом рівень знань студента відповідає вищевикладеному, але він припускається певних помилок при розв'язанні завдань, винесених для опрацювання, обґрунтування неточні, не наводяться обґрунтовані докази;

• **оцінка «задовільно»** – студент розкриває питання, винесені для опрацювання, у загальних рисах, розуміє їх сутність, намагається робити висновки, але при цьому припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно, непослідовно;

• **оцінка «незадовільно»** – студент не може відповісти на поставлені запитання або відповідає неправильно, не розуміє сутності питань, не може зробити висновки.

Розподіл балів, які отримують студенти

<table>
<tr><td colspan="15">Поточне оцінювання
(аудиторна та самостійна робота)</td><td>Кількість балів (залік)</td><td>Сумарна кількість балів</td></tr>
<tr><td colspan="7">Змістовий модуль 1.</td><td colspan="8">Змістовий модуль 2.</td><td rowspan="3">50</td><td rowspan="3">100</td></tr>
<tr><td>Т1</td><td>Т2</td><td>Т3</td><td>Т4</td><td>Т5</td><td>Т6</td><td>Т7</td><td>Т8</td><td>Т9</td><td>Т10</td><td>Т11</td><td>Т12</td><td>Т13</td><td>Т14</td><td>Т15</td></tr>
<tr><td colspan="7">25</td><td colspan="8">25</td></tr>
</table>

Т1, Т2…..Т 15 теми змістових модулів

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	Відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	Добре
Задовільно	D (60-69)	Задовільно
	E (50-59)	Достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Перелік питань для самоконтролю та контролю навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Новітні права людини»

Блок теоретичних питань:

1. Становлення новітніх людських прав.
2. Особливості новітніх людських прав як прав четвертого покоління.
3. Поняття і ознаки новітніх людських прав.
4. Класифікація людських прав відповідно до їх історичного розвитку.
5. Зміст та обсяг новітніх людських прав як можливостей, пов’язаних з розвитком мікробіології, медицини, генетики, медіа-засобів.
6. Особливості новітніх людських прав в Україні.
7. Основні принципи новітніх людських прав.
8. Новітні людські права в ракурсі моралі.
9. Новітні людські права і релігія.
10. Критика ідеї новітніх людських прав.
11. Поняття і форми ксенофобії.
12. Роль та значення юридизації новітніх людських прав у національному законодавстві.
13. Роль та значення юридизації новітніх людських прав у міжнародних актах.
14. Застосування Європейської Конвенції з людських прав, протоколів до неї для обґрунтування можливостей захисту новітніх людських прав.
15. Правові заборони деяких видів новітніх людських прав.
16. Природа новітніх людських прав як результат втручання у психофізіологічну сферу життя людини.
17. Особливості новітніх людських прав як виклик релігії та моралі.
18. Гендерна рівність та новітні людські права.
19. Міжнародно-правові стандарти і зарубіжний досвід у сфері гендерної ідентичності.
20. Новітні людські права та Інтернет.
21. Новітні людські права та біомедична етика.
22. Новітні людські права та інформація.

23. Встановлення правових меж щодо деяких видів новітніх людських прав.
24. Культура новітніх людських прав.
25. Зміст та обсяг соматичних людських прав четвертого покоління.
26. Зміст та обсяг права на евтаназію.
27. Особливості нормативного закріплення права на евтаназію.
28. Особливості менталітету, морального й релігійного сприйняття права на евтаназію.
29. Зміст та обсяг права на штучне запліднення.
30. Особливості нормативного закріплення права на штучне запліднення.
31. Особливості менталітету, морального й релігійного сприйняття права на штучне запліднення.
32. Зміст та обсяг права на сурогатне материнство.
33. Особливості нормативного закріплення права на сурогатне материнство.
34. Особливості менталітету, морального й релігійного сприйняття права на сурогатне материнство.
35. Зміст та обсяг права на трансплантацію органів.
36. Особливості нормативного закріплення права на трансплантацію органів на міжнародному та національному рівнях.
37. Особливості менталітету, морального й релігійного сприйняття права на трансплантацію органів.
38. Зміст та обсяг права на одностатеві шлюби.
39. Особливості нормативного закріплення права на одностатеві шлюби.
40. Особливості менталітету, морального й релігійного сприйняття права на одностатеві шлюби.
41. Зміст та обсяг права на зміну статі.20
42. Особливості нормативного закріплення права на зміну статі.
43. Особливості менталітету, морального й релігійного сприйняття права на зміну статі.
44. Захист прав сексменшин в Україні та світі.
45. Зміст та обсяг права на вільне від державного втручання життя за релігійними та моральними поглядами.
46. Особливості нормативного закріплення права на вільне від державного втручання життя за релігійними та моральними поглядами.
47. Зміст та обсяг права на клонування.
48. Особливості нормативного закріплення права на клонування.
49. Особливості менталітету, морального й релігійного сприйняття права на клонування.
50. Зміст та обсяг права на вільну від дитини сім'ю.
51. Особливості нормативного закріплення права на вільну від дитини сім'ю.
52. Особливості менталітету, морального й релігійного сприйняття права на вільну від дитини сім'ю.
53. Зміст та обсяг інформаційних людських прав четвертого покоління.
54. Зміст та обсяг права на доступ до Інтернету.
55. Особливості нормативного закріплення права на доступ до Інтернету.
56. Зміст та обсяг права на використання віртуальної реальності.
57. Особливості нормативного закріплення права на використання віртуальної реальності.
58. Природа людської гідності як засадничої цінності новітніх людських прав.
59. Поняття та особливості механізмів захисту новітніх людських прав.
60. Універсальні механізми захисту новітніх людських прав.
61. Регіональні механізми захисту новітніх людських прав.
62. Національні механізми захисту новітніх людських прав.
63. Роль та функції основних інституційних органів та механізмів у системі захисту новітніх людських прав.
64. Тенденції практики Європейського суду з прав людини щодо захисту новітніх людських прав.
65. Специфіка рішень ЄСПЛ щодо новітніх людських прав.

66. Вплив прецедентної практики ЄСПЛ щодо новітніх людських прав на судову практику України.
67. Прогалини та недоліки національного законодавства і практики захисту новітніх людських прав.
68. Удосконалення в Україні правосуддя та захисту прав людини відповідно до практики ЄСПЛ.
69. Значення рішень ЄСПЛ у системі захисту новітніх людських прав.
70. Прецедентна практика ЄСПЛ та новітні людські права.

Блок тестових питань з використанням системи Moodle.

Зарахування результатів неформальної освіти

При поточному контролі враховуються результати неформального навчання, здобуті на навчальній платформі HELP, що за змістом відповідають темі або окремим питанням теми навчальної дисципліни «Новітні права людини» (Asylum and Human Rights, Business and Human Rights, Artificial Intelligence and Human Rights, Anti-discrimination, Children's Rights in digital environment and protection against sexual exploitation/abuse, Combating Trafficking in Human Beings, Gender Equality and Gender Mainstreaming, Human Rights in the Armed Forces, Human Rights in Sports).

Під час зарахування результатів неформального навчання застосовується шкала оцінювання відповідно до розподілу балів за темою навчальної дисципліни (яка відображена у робочій програмі навчальної дисципліни «Новітні права людини»).

Підсумкова оцінка виставляється за умови наявності документа здобувача, що підтверджує участь у заході неформального навчання.

Рекомендована література

Основна:

1. Андрущенко О. П. Права людини на перехресті цивілізацій: концептуалізація, методологія та футурологія : монографія; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2025. 208 с.
2. Бунчук О. Новітні людські права: прийняти не можна заборонити. URL : https://law.chnu.edu.ua/novitni-liudski-prava-pryiniaty-ne-mozhna-zaboronyty/
3. Радзієвська В. Права людини нового покоління та їх міжнародно-правове регулювання. URL : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Nvknuvs/20105/radzivsa.ht.
4. Каньдя О. А. Четверте покоління прав людини: нагальна потреба чи свідчення втрати моральності URL : http://cki.org.ua/wpcontent/uploads/2014/05.
5. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (в питаннях і відповідях) : навч.-довід. посіб. / [О. В. Сердюк та ін.] ; за заг. ред. І. В. Яковюка ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. права Європ. Союзу. Вид. 2-ге, випр. Харків : Право, 2020. 124 с.
6. Людські права: навчальний посібник. Житомир: Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2023. 231 с.
7. Опольська Н.М., Бабой А.М., Бабой В.С. Міжнародний захист прав людини: навчальний посібник. Вінниця: Твори. 2021. 408 с.

8. Права людини в Україні та у зарубіжних країнах: традиції та новації : колективна монографія. Львів-Торунь : Ліга-Прес, 2021. 685 с.
9. Права людини та їх захист : навчальний посібник / за ред. доц. С. В. Джолоса і доц. Т. Б. Шаповал. Черкаси : Видавець О. М. Третяков, 2023. 300 с.
10. Четверте покоління прав людини: особливості правового регулювання, проблеми та перспективи розвитку в сфері охорони здоров'я: монографія / за заг. ред.: д.ю.н., проф. С.Б. Булеци; д.ю.н., доц. М.В. Менджул. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2020. 444 с.

Додаткова:

1. Аврамова О. Є. Четверте покоління прав людини: право бути людиною. Вісник Національної академії правових наук України Том 32, № 3, 2025. С. 63–86.
2. Вовк В. М. Право на безпеку як фундаментальне право людини. Аналітично-порів няльне правознавство. 2024. № 1. С. 27–30.
3. Волкова Ю. Репродуктивні права в системі четвертого покоління прав людини. Alfred Nobel University Journal of Law. 2024. № 1(8). С. 39–48.
4. Грищенко О. Проблема клонування: суспільний та правовий аспект. URL : http://www.justinian.com.ua/artide.php?id=1976.
5. Довгань Б., Міхайліна Т. Цифрові права людини четвертого покоління крізь призму трансгуманізму. Підприємництво, господарство і право. 2021. № 1. С. 171–175.
6. Крушельницька Г. Л. Приватноправове закріплення принципу поваги автономії осо бистості у сфері біомедичних технологій. Часопис цивілістики. 2023. Вип. 50. С. 24–29.
7. Крушельницька Г. Л. Геном людини як особисте немайнове благо фізичної особи. Прикарпатський юридичний вісник. 2024. Вип. 1(54). С. 46–50. URL: https:// doi.org/10.32782/pyuv.v1.2024.9.
8. Міма І. В. Релігійні норми та їх місце в системі соціально-правового регулювання суспільних відносин : монографія. Варшава : RS Global Sp. z O. O., 2020. 176 с.
9. Романова А. Морально-етичні норми в юриспруденції. Вісник Національного універ ситету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки. 2024. № 3(43). С. 202–208.
10. Супрун О. В. Права людини нового покоління. URL : http://kul.kiev.ua/images/chasop/2011_2/298.pdf.
11. Череватюк В. Б., Темченко Я. О. Право бути людиною та проблеми його реалізації: від історичних витоків до сучасності. Юридичний вісник. 2025. № 1(74). С. 90–97.

Інформаційні ресурси

1. Сайт Конституційного Суду України: http://www.ccu.gov.ua/
2. Сайт Верховного Суду України: https://supreme.court.gov.ua/supreme/
3. Сайт Верховної Ради України: https://rada.gov.ua/
1. Сайт Міністерства юстиції України: https://minjust.gov.ua/

2. Сайт ООН: http://www.un.org
3. Сайт міжнародних договорів: http://treaties.un.org/
4. Сайт Комісії міжнародного права: http://www.un.org/law/ilc
5. Сайт Міжнародного Суду ООН: http://www.icj-cij.org
6. Сайт Міжнародного кримінального суду: http://www.icc.org
7. Європейський Суд з прав людини: http://www.echr.coe.int
8. Представництво Ради Європи в Україні: www.coe.kiev.ua
9. Українська Гельсінська спілка з прав людини: http://helsinki.org.ua/
10. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. http://www.nbuv.gov.ua/

Політика академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні освітнього компонента регламентовано чинними документами ЧНУ:

- «Кодекс академічної доброчесності та етики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/kodeks-akademichnoi-dobrochesnosti-ta-etyky-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriia-fedkovycha/

- «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyiavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/

- «Політика використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha-zi-zminamy-zatverdzhenymy-vchenoiu-radoiu-chnu-imeni-yuriia-fedkovycha/

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

- допускається за умови дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);

- не допускається використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;

- додаткові обмеження чи вимоги щодо використання ШІ можуть визначатися викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.